

Sector : Conjunctuur en collectieve sector
Afdeling/Project : Inkomens en Prijzen
Samensteller(s) : Marcel Lever
Nummer : 150
Datum : 30 maart 2006

Werkgeversbijdragen particuliere ziektekosten voor gepensioneerden

De bijdragen van werkgevers aan gepensioneerde werknemers voor particuliere ziektekosten worden veelal beëindigd vanwege de invoering van de nieuwe zorgverzekering ZVW. Op basis van een inventarisatie van regelingen wordt geschat dat 45% van de particulier verzekerde gepensioneerden een werkgeversbijdrage ontving. Deze bijdrage was in 2005 gemiddeld 743 euro per persoon per jaar, ofwel 40% van de premie voor de standaardpakketpolis en de omslagbijdrage MOOZ. Deze cijfers zijn van belang voor de raming van de ontwikkeling van de loonkosten en de koopkracht.

1 Inleiding

De zorgverzekering ZVW vervangt sinds 1 januari 2006 de zorgverzekering ZFW en de particuliere ziektekostenverzekeringen. De eerdere werkgeversbijdragen particuliere ziektekosten, die niet wettelijk verplicht waren, worden in de meeste gevallen afgeschaft. Hier staat tegenover dat de werkgever de inkomensafhankelijke bijdrage ZVW voldoet voor de werknemers. In een deel van de gevallen betaalde de werkgever ook een bijdrage aan particulier verzekerde gepensioneerde werknemers; ZFW-verzekerde gepensioneerde werknemers kregen in het algemeen geen vergoeding voor ziektekosten. De werkgevers willen, naar aanleiding van de invoering van de nieuwe zorgverzekering, de bijdragen aan de voormalig particulier verzekerde gepensioneerden afbouwen.¹ Door de overgang naar de uniforme zorgverzekering is er voor de werkgevers geen reden meer om onderscheid te maken tussen ZFW- en particulier verzekerde gepensioneerden. De particulier verzekerde gepensioneerden ervaren de afbouw van de bijdragen als een inkomensdaling. De werkgevers hoeven voor gepensioneerden geen inkomensafhankelijke bijdrage te voldoen. Met het oog op de bepaling van de ontwikkeling van de loonkosten en de koopkracht is het van belang om te weten welk deel van de particulier verzekerde gepensioneerden een werkgeversbijdrage ontving en hoe hoog deze was.²

Het doel van het onderzoek is om te bepalen welk deel van de particulier verzekerde gepensioneerden in 2005 van hun voormalige werkgever een bijdrage particuliere ziektekosten ontvingen. Onder deze bijdragen worden ook werkgeverspremies voor publiekrechtelijke regelingen, namelijk de Geneeskundige Verzorging Politie en IZA/IZR, gerekend. Ook vergoedingen in het kader van de Regeling ziektekostenvoorziening rijkspersoneel (ZVR) en de equivalenten voor onderwijs (ZKOO) en defensie (ZVD), waarbij ambtenaren een deel van hun ziektekosten terug konden krijgen, worden meegeteld.

2 Werkgeversbijdragen in de marktsector

In een beperkt aantal cao's was afgesproken dat de werkgeversbijdrage particuliere ziektekosten ook voor postactieven gold. Dat betrof meestal cao's van grote ondernemingen als ABN Amro, Akzo Nobel, Fortis, Gasunie, ING, Philips, Shell en dergelijke. Daarnaast konden ondernemingen in aanvulling op cao-afspraken zelf besluiten de werkgeversbijdrage door te betalen. Vaak was dat niet eens formeel vastgelegd. Bij veel meer ondernemingen mochten gepensioneerden blijven deelnemen in de collectieve ziektekostenverzekering. Zij ontvingen van hun voormalige werkgever echter geen bijdrage in de ziektekosten.

¹ Zie NRC Handelsblad, 3 februari 2006; Volkskrant, 21 februari 2006.

² Eerder is onderzoek gedaan naar de frequentie en de hoogte van de werkgeversbijdrage particuliere ziektekosten voor werknemers bij bedrijven. Zie M.H.C. Lever, Werkgeversbijdragen particuliere ziektekosten bij bedrijven, CPB Memorandum, mei 2005.

Op basis van de gevonden afspraken ontvingen minstens 70 000 particulier verzekerden, inclusief eventuele medeverzekerden, in 2005 een werkgeversbijdrage particuliere ziektekosten. Het totale aantal, inclusief diegene waarvoor geen afspraken gevonden zijn, wordt geschat op 0,1 mln. De gemiddelde vergoeding bedroeg ongeveer de helft van de premie voor de standaardpakketpolis en de omslagbijdrage MOOZ.

Werknemers die vanaf 1 januari 2006 met pensioen gaan, komen in het algemeen niet meer in aanmerking voor een werkgeversbijdrage particuliere ziektekosten. Voor de bestaande postactieven is in een deel van de gevallen een afspraak gemaakt over een afkopsom en/of een overgangstermijn van enkele jaren. In een ander deel van de gevallen is er nog geen afspraak gemaakt, maar heeft de werkgever eenzijdig besloten tot stopzetting van de betaling van de bijdrage.

3 Werkgeversbijdragen in de collectieve sector

In de collectieve sector waren er twee vormen van werkgeversbijdragen voor particuliere ziektekosten voor gepensioneerden. Ten eerste betaalde de voormalige werkgever in sommige sectoren nog de werkgeverspremie voor de publiekrechtelijke ziektekostenverzekering. Dit gold voor gepensioneerden die verzekerd waren via IZA/IZR (gemeenten, provincies, nutsbedrijven, academische ziekenhuizen) en GVP (politie).

Ten tweede bestond er een ziektekostenvoorziening voor ambtenaren die voor pensionering onder de interimregeling vielen.³ Het betreft de regelingen ZVD (defensie), ZVOO (onderwijs en onderzoek) en ZVR (rijk en rechterlijke macht). Deze gepensioneerden kregen geen directe werkgeversbijdrage, maar konden een tegemoetkoming aanvragen indien hun ziektekosten boven een bepaalde drempel uit kwamen. De drempel, die verschilde per regeling en per jaar, was gelijk aan de nominale ZFW-premie plus ongeveer 4% van het bruto-inkomen. Niet alle gepensioneerden maakten gebruik van deze regelingen. Het is niet duidelijk of dit komt door onbekendheid van de regelingen of doordat betrokkenen inmiddels ZFW-verzekerd waren.⁴

Het aantal particulier verzekerde gepensioneerden, inclusief medeverzekerden, dat voor één van deze vormen van werkgeversbijdrage particuliere ziektekosten in aanmerking kwam wordt geschat op 0,2 mln. De gemiddelde bijdrage was minder dan 40% van de premie voor de standaardpakketpolis en de omslagbijdrage MOOZ.

³ Ook actieve ambtenaren, met name laagbetaalden, deeltijders en ouders met studerende kinderen, konden op grond van deze regeling in aanmerking komen voor een tegemoetkoming.

⁴ Gepensioneerden met lage inkomens konden via de opt-in regeling overgaan naar het ziekenfonds. Werknemers uit de collectieve sector die van baan zijn veranderd of een uitkering hebben genoten voor pensionering kunnen hierdoor ZFW-verzekerd zijn.

4 Gepensioneerde particulier verzekerden

In de vorige twee paragrafen is een inschatting gemaakt van het aantal particulier verzekerden, inclusief medeverzekerden, die in een of andere vorm een bijdrage in de ziektekosten ontvingen van hun voormalige werkgever. Met het oog op de koopkrachtberekeningen is het wenselijk te weten welk deel dit is van de totale groep gepensioneerde particulier verzekerden (inclusief medeverzekerden).

De groep van particulier verzekerde gepensioneerden, inclusief medeverzekerden, bestond uit particulier verzekerde 65-plussers en meeverzekerde partners jonger dan 65 jaar. Het aantal particulier verzekerde 65-plussers in 2005 wordt, op basis van gegevens over de standaardpakketpolis, geschat op 665 000 personen. Ten slotte hadden naar schatting 50 000 particulier verzekerde gepensioneerden een meeverzekerde partner die jonger was dan 65 jaar. Het totale aantal particulier verzekerde gepensioneerden inclusief medeverzekerden kwam in 2005 uit op naar schatting 0,7 mln. Naar schatting 45% van de particulier verzekerde gepensioneerden, inclusief medeverzekerden, ontving in 2005 een bijdrage particuliere ziektekosten van de voormalige werkgever. Deze bijdrage was gemiddeld 743 euro per persoon per jaar, ofwel 40% van de premie voor de standaardpakketpolis en de omslagbijdrage MOOZ.